

• **пейоративної**: *шукали в місті якісь збїгайлївки* – недорогий заклад харчування [2, с. 4]; *найзатятїші ботани* – старанний учень [2, с. 33]; *заучки* – учні, що запам'ятовують матеріал напам'ять [2, с. 33]; *кинув у свою класнуху чорнильну бомбу* – класний керівник [2, с. 34].

Висновки. Ми виявили, що найбільш поширеною групою жаргонізмів відповідно до їхнього розподілу за тематичними блоками є назви дій. Мотивуємо це подієвістю і сюжетністю оповідань, а також самою природною синонімією дієслів, їхньою інформаційною функцією. Визначили, що жаргон у мові оповідань А. Любки найчастіше несе в собі емоційно-експресивну функцію, адже саме емоційне навантаження цієї лексики в основному передає занижений відтінок, певну ненормованість сказаного.

Дослідження жаргону у художній мові сучасних письменників є перспективним шляхом розвитку соціолінгвістики і суміжних із нею наук.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глазова О. П. Жаргон і сленг – як ставитись до них словеснику? / О. П. Глазова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/2651/>
2. Любка А. С. Кілер: збірка історій / А. С. Любка. – Львів: ЛА «Піраміда», 2012. – 112 с.
3. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови: монографія / Л. О. Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 464 с.

*Кошулинська Р.
Науковий керівник – доц. Панчук Г. Д.*

ВЛАСНІ НАЗВИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ

У лексиці української мови поряд з окремими словами існують стійкі словосполучення (фразеологізми), що виступають у мові як неподільні за значенням вислови, які мають одне лексичне значення: (байдики бити – ледарювати). Важливим компонентом фразеологізмів є власні назви (оніми).

Власні імена виникли дуже давно в процесі розвитку мови. Кожен онім містить інформацію про особливості іменованого об'єкта, історичну епоху, у якій виникла назва, етнос, котрий створив назву, мову, якою назва функціонує, і багато іншого. Спеціальна лінгвістична дисципліна, що вивчає власні імена, називається ономастикой [3, с.262].

Поряд із цим поняттям у мовознавстві виділяють літературну ономастику, яка є вторинною, бо виникає й існує на базі загальнонародної ономастики, опираючись на діючі в мові ономастичні норми. Власні назви в художньому творі передусім виконують стилістичну функцію, на відміну від реальних власних назв, що належать мові. Усі імена, прізвиська, імена по батькові, прізвиська, андроніми, патроніми покликані не лише ідентифікувати персонажа, а й виконувати певні характеристичні функції для створення цілісного образу героя [4, с. 7-8].

Перші ономастичні розвідки з'явилися ще тоді, коли в «Повісті минулих літ» Нестор-літописець намагався дізнатись «...откуда есть пошла Русская земля». Пізніше ономастичні дослідження розпочав відомий український слов'янознавець Я. Головацький, А. Бертъе-Делагард, відомі українські історики О. Лазаревський, В. Ляскоронський, Л. Падалка, М. Арандаренко, М. Астряб, О. Андріяшев та ін. Свій внесок у становлення дисципліни зробив також видатний український поет І. Франко. [3, с.264-265].

Метою нашої статті є аналіз власних назв у фразеологізмах української мови, класифікація та визначення особливостей, що дає можливість всебічно і глибоко усвідомити важливість онімів у фразеології рідної мови.

Джерелом дослідження послужив Словник фразеологізмів української мови Білоноженко В. М., Гнатюка І. С. та ін. (нами скартковано 104 од.).

Аналіз наших фразеологізмів показав, що фраземи з іменами є дуже інформативними й цікавими.

У складі сучасних імен дослідники виділяють візантійські християнські імена, або імена християнського календаря, давньоруські, імена, запозичені з західнослов'янських і південнослов'янських мов [5, с.7].

У аналізованих нами фразеологізмах виділяємо такі типи імен за походженням:

- давньоєврейські : *Адам* (Адам в раю, від Адама, Адамові діти, Адамові реберце, Адамові слізки), *Валаам* (Валаамова ослиця), *Гаврило* (крути, Гаврило), *Данило* (не вмер Данило – болячка задавила), *Іван* (Іванова хата), *Іуда* (Іудине плем'я), *Лазар* (скорчити Лазаря, співати Лазаря), *Мусій* (у всякого Мусія своя затія), *Хома* (Хома невірний) ті ін.;

- римські : *Амур/Купідон* (Амурова стріла), *Аріадна* (нитка Аріадни нитка);

- грецькі: *Андрій* (як Тарас Бульба з Андрієм), *Ахіллес* (Ахіллесова п'ята), *Вавилон* (Вавилонське стовпотворіння), *Варфоломій* (Варфоломіївська ніч), *Геркулес*(Геркулесові стовпи), *Гордій* (Гордіїв вузол), *Дамокл* (Дамоклів меч), *Марко* (Марко з пасльону, Марко у печлі) та ін.;

- давньоруські : *Дарина* (Парочка – Мартин і Одарочка), *Борислав* (князь Борис все плуги кував та людям давав), *Роман* (зле, Романе , робиш, що литвином ореш) та ін.;

- запозичені із західнослов'янських і південнослов'янських мов: *Мартин* (як Мартин до мила), *Гнат* (Гнат безп'ятый) ;
- запозичені із західноєвропейських мов : *Робінзон* (Робінзон на безлюдному острові), *Рубікон* (перейти Рубікон).

Важливим є те , що імена у фразеологізмах можуть бути різними за структурою: як повними , так і їх варіантами . До першої групи відносимо такі: Андрій, Аріадна, Борис, Геркулес, Макар, Сізіф, Тарас, Гордій, Гіменей, Герострат та ін. Варіанти імен можуть творитися усиченням, усичено-суфіксальним та суфіксальним способами. У складі аналізованих фразеологізмів маємо такі варіанти імен: усичені: Борис (Борислав), Настя (Анастасія), Парася (Параскевія), усичено-суфіксальні: Дуня (Євдокія), Тимко (Тимофій), Одарка (Дарина), Панько (Пантелеймон), суфіксальні: Кіндратик (Кіндрат): з Кіндратиком в голові, за царя Тимка /Панька та ін. Прокласифікувавши зібрані нами власні назви, можна говорити про так звану мотивацію у фразеологізмах. Адже в основі значення фразеологічної одиниці знаходяться мотиваційні відношення. Основою таких відношень є конотативна та асоціативна природа внутрішньої форми. Д. А. Ашурова з цього приводу зауважує, що мотивація фразеологічної одиниці – це відношення в семантиці словосполучення, які характеризується співвіднесеністю з певними образами, найменування, словами тощо [1, с.35].

Так фразеологізм «від Адама» має значення дуже здалека, від самого початку. Що стосується імені, то Адам – давньоєврейського походження, у перекладі – «перша людина», «чоловік», «глина», «земля». Тому, можна стверджувати, що це ім'я у фразеологізмі є цілком вмотивоване.

Подібним прикладом може послужити фразеологізм «голий, як Бубон (турецький святий)» – дуже бідний. Адже здавна святі не вирізнялися багатством та розкошами .

Фразеологізм «Гордіїв вузол» має значення дуже складна, заплутана справа, складний збіг обставин. У прямому значенні – легендарний вузол на царському возі у святині Зевса в місті Гордіоні, у Фригії. За стародавнім пророцтвом, той хто розв'яже цього вузла, мав стати володарем Малой Азії. У 333 до н. е. Александр Македонський розрубав його мечем і цим виконав пророцтво. У переносному значенні, «розв'язати Гордіїв вузол» — просто і несподівано вирішити важку справу [6, с. 75].

Фразеологізм «Хома невірний» характеризує людину, яку важко переконати повірити у що-небудь. Згадаймо, що Хома (апостол) — один з дванадцяти учнів Ісуса Христа, згідно з Євангелієм, не вірив вісті про його воскресіння, допоки не переконався у цьому особисто.

Як бачимо, фразеологізми таки будують за певною стратегією, планом. Але можна зустріти велику кількість фразем, причину поєднання компонентів яких важко зрозуміти, а моментами і неможливо. Так, наприклад, ім'я *Макар* грецького походження, у перекладі – щасливий, блаженний. Проте, фразеологізм «*туди, де Макар телят пасе*» означає туди, де важкі умови життя, куди потрапляють, як правило, не з власного бажання; дуже далеко. Можна стверджувати, що це сполучення слів не мотивується значенням імені.

Висновок. Фразеологізми, у складі яких виділяються власні назви, становлять значний шар фразеологічного фонду сучасної української мови. Ці мовні одиниці, за нашими матеріалами, відзначаються різноманітністю щодо етимології (давньослов'янські, християнські та ін.) і структури (повні й усичені за різними типами). Часто ім'я надає фраземі різні експресивно-емоційні та оцінні значення. Через колоритні імена фразеологізми повідомляють про своєрідні звичаї народу, спосіб його мислення, міфологію, історію. Саме тому, вивчення власних назв в фразеологізмах є завжди перспективним .

ЛІТЕРАТУРА

1. Ашурова Д. У. Производное слово в свете коммуникационной теории языка. – Ташкент, 1991. – 99 с.
2. Білоноженко В. М., Гнатюк І. С., Дятчук В. В., Неровня В. Н., Федоренко Т. О. Словник фразеологізмів української мови / відповідальний ред. Винник В. О. – К.: Наукова думка, 2003. – 788 с.
3. Зубко А. Українська ономастика: здобутки і проблеми // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – 2007.- №15. - С. 262-280.
4. Карпенко Ю.О. Літературна ономастика: Збірник статей. – Одеса: Астропринт, 2008. – 328 с.
5. Скрипник Л. Г., Дзятківська Я. Я. Власні імена людей: Словник- довідник. – К.: Наук, думка, 1986. —310 с.
6. Словник античної міфології / Козовик І.Я., Пономарів О.Д. — Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. — 312с.

Струганець П.

Науковий керівник – доц. Миколенко Т. М.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЕМОЦІЙ У ФУТБОЛЬНОМУ ТЕЛЕРЕПОРТАЖІ

Значну роль у популяризації футболу відіграє телебачення, яке дає змогу дивитися футбольні матчі мільйонам глядачів. Завдяки мовній діяльності коментатора та видовищній природі телебачення репортаж відтворює дійсність, побачену журналістом на місці подій, викликає у глядачів ефект персональної присутності на матчі, справляє емоційне враження на вболівальників. Сучасний футбольний репортаж вербалізує почуттєву сферу учасників та глядачів футбольного дійства. Коментатор стає певним ретранслятором між самим